

patrimonium en dat we een gunstig klimaat voor de artistieke creatie scheppen. Je moet bijgevolg kiezen en dat lokt tegenreacties uit, ondermeer omdat degene die de keuzes maken macht hebben.

Etcetera: Er zijn mensen die van macht houden. Of ziet u dat anders?

Antonis: Ach, zo comfortabel is een machtspositie ook niet. Het vergt moed en je staat voortdurend onder druk. Belangrijk vind ik dat de macht voldoende gespreid is, zodat anderen kunnen corrigeren en bijsturen. Daarom vond ik Luc Coorevits zo fout toen hij weigerde met Saint-Amour naar Antwerpen te komen omdat wij niets voor de belletrie deden. Als het hem echt menens is om schrijvers een publiek te geven, moet hij zich toch niet door onze keuzes laten leiden. Je moet toch je overtuiging volgen, want anders ben je niet echt met je stiel bezig en lijkt het eerder op een wraakactie.

Etcetera: Was het project Verhoog en Literatuur echt doordacht en had men de gevolgen goed ingeschat?

Antonis: Ik was er mij van bewust dat het conflictuele materie was. Er is immers in Vlaanderen een collusie tussen belletrie en journalistiek. Toen ze hier de petitie kwamen afgeven, moest ik vragen welke pet zij ophadden... (lacht) Je weet dus dat het mensen zijn die iets in beweging kunnen brengen, want er bestaat daar een corporatisme. Als er een collectief verweer op gang komt, worden de onderlinge twisten vlug toegedekt. De reactie heeft mij niet verbaasd, wel de snelheid en de intensiteit.

Het is toch zo dat precies het reflexieve en minder toegankelijke proza in de verdrukking zit. Als je geen bestsellers schrijft, heb je het moeilijk. Ik vond het ook heel goed dat er cahiers kwamen, waar die strikte scheidingen - of zijn het barrières? - tussen belletrie, essay en filosofie wat worden neergehaald.

Etcetera: Welke kunstvorm zou op dit ogenblik het best de sensibiliteit van de tijd kunnen uitdrukken?

Antonis: Ik denk dat je daar geen uitspraak kunt over doen. Het hangt van de smaak van elk individu af. Zelf ben ik erg op het woord gesteld...

Etcetera: ... terwijl vooral de dans die geen woorden nodig heeft, succes kent.

Antonis: De dans was zeer gescleroseerd en plots ontdekte men dat je met dan medium heel andere dingen kon doen en dat er niet alleen de wetmatigheden van het ballet waren. Dat je lijf zich los van de techniek kon

maken, werd als een bevrijding ervaren. Zo iets kan een kunstvorm plots een ongelofelijke dynamiek geven en zachtjesaan gebeurt dat nu ook met de opera, waar er steeds duidelijker afstand van de burgerlijke verschijningsvorm wordt genomen. De euforie blijft natuurlijk niet duren en dat merk je ook in de dans. Als al de bakens verzet zijn, rijst de vraag: 'wat moet ik daar nu mee, want alles is al gezegd.' Dan duikt iemand als Forsythe op die het classicisme opnieuw invult en er een nieuw verhaal van maakt. Het zijn permanente cycli van verval, crisis en wederopstanding.

'Swinging City'

Etcetera: Zijn er steden die omwille van de sfeer of de identiteit absoluut ongeschikt voor een project als culturele hoofdstad zijn?

Antonis: Ik vind het alleszins onzin om zo iets in de grote culturele metropolen te doen. Het lukt trouwens toch niet en dat is heel duidelijk in Parijs gebleken. Ik zou het ook nooit riskeren in wat ik de lege steden noem en die je in Nederland aantreft. De zuigkracht van de Randstad is zo groot dat ze al het artistiek potentieel uit de regio's heeft gepompt. Zelf heb ik in Turnhout geprobeerd een klimaat te scheppen zodat niet iedereen ging lopen en dat er een sfeer groeide waarin kunstenaars die er willen werken, ook kunnen werken. Meestal kun je ze niet vasthouden. Op een paar uitzonderingen na, vertrekken de meest interessante kunstenaars toch naar de metropolen, omdat ze zuurstof nodig hebben.

Een project als culturele hoofdstad heeft commentaar nodig, actie en reactie van de kunstenaars zelf. Anders verstikt en verkwijnt het in letargie en onverschilligheid. Het lukt maar als er een bijenkorf met veel leven is.

Etcetera: Zijn daarvoor de voorwaarden in Antwerpen vervuld of is het een stad die verlamd wordt door nostalgie?

Antonis: De Antwerpenaar is op een heel bijzondere manier op zijn stad verliefd. Dat is heel mooi, zolang de verliefde relatie niet verstoord wordt, want dan durven de mensen wel eens domme dingen doen. De Antwerpenaar kan niet los komen van zijn geschiedenis en kijkt altijd terug naar de gouden eeuw. Tegelijkertijd ziet hij die wereldhaven en dat vervult hem met een bijzondere trots. Het sinjorengeroef nietwaar. Tegelijkertijd zit er hier veel artistiek potentieel en dan rijst de vraag of er voldoende stimuli zijn zodat die kunstenaars zich in die stad kunnen uitleven. Ja, Antwerpen is toch nog een plek waar veel turbulentie gebleven is. Ik ben optimist en geloof dat je hier heel veel energie kunt

losmaken. Er is hier toch veel lef, durf, avontuur, beweeglijkheid en tegelijkertijd is het een prachtig, historisch nest. Voor een stad zijn het twee goede componenten om er iets van te maken. Sommige buitenlandse journalisten is dat ook niet ontgaan. Er waren er nogal wat die tot de conclusie kwamen: 'It's a swinging city'.

Etcetera: U bent geen Antwerpenaar en u kunt zich allicht nog over Antwerpse evidenties verwonderen. Hangt er hier meer creatieve electriciteit in de lucht dan in Gent of Brussel?

Antonis: Absoluut. Brussel is een plek van eilanden, bovendien zit je met twee gemeenschappen die erg gecompliceerde verhoudingen hebben. Tenslotte is Brussel een soort Washington aan het worden. Ik denk dat de organische verdeeldheid iets te groot is om er nu al iets mee te doen. Binnen een paar generaties misschien. In Antwerpen is het allemaal heel anders. Je hebt er nog een binnenstad waar mensen wonen. Er is die verliefdheid, maar ook het dynamisme en de zin voor avontuur. Het is een explosieve cocktail en op zeker ogenblik moeten daar fantastische dingen uit voort komen.

Etcetera: Hoe kan het beleid de creativiteit nu prikkelen? Ook in de gouden eeuw kwam de impuls van de mecenassen.

Antonis: Het is onmiskenbaar zo dat een artistieke explosie altijd in het zog van welvaart en rijkdom komt.

Etcetera: Kunst gedijt niet in armoede?

Antonis: Absoluut niet, toch niet als beweging. Er zijn prachtige teksten geschreven in de armoedige datsja's rond Moskou, maar een echte stroming komt maar tot bloei als er economische groei en welvaart is. Antwerpen is geen arme stad, ook al zit het stadsbestuur dan krap bij kas. Als je de Europese statistieken bekijkt, scoort de Antwerpse regio bijzonder goed. Er is hier welvaart.

Burgerverdriet

Etcetera: In tegenstelling tot de gouden eeuw vertrekt nu veel rijkdom over de grenzen.

Antonis: Ongetwijfeld gaat een deel naar Leverkusen en andere Duitse steden. Toch slagen we erin om 250 en misschien wel 300 miljoen sponsorgeld bij elkaar te krijgen. Als je dat goed aanpakt en er komt een traditie, is veel mogelijk. Daarnaast is er de 1,2 miljard die de stad jaarlijks voor het culturele uittrekt. Dat is geen klein bedrag. Met een herschikking van die middelen, zou je nieuwe projecten kunnen opstarten. Er is nog veel betutteling en als de culturele instellingen meer autonomie kregen, zou de dy-